

4. Удовенко С.Г., Чала Л.Е., Гриньова О.Є. & Яричкіна Т. С. (2020). Екологічний моніторинг ландшафтних ділянок з використанням регуляризованих штучних нейронних мереж. *Біоніка інтелекту*, 1(94), 13-22.
5. B. Keng, The expectation-maximization algorithm, 2016. URL: <http://bjlkeng.github.io/posts/the-expectation-maximization-algorithm>.
6. G.S. Linoff, M.J. Berry. Data mining techniques: for marketing, sales, and customer relationship management. John Wiley & Sons, 2011.
7. S. Dasgupta, P.M. Long. Performance guarantees for hierarchical clustering, *Journal of Computer and System Sciences* 70 (2005) 555 – 569. doi:10.1016/j.jcss.2004.10. 006, special Issue on COLT 2002.
8. WEKA. The workbench for machine learning, 2021. URL: <https://www.cs.waikato.ac.nz/~ml/weka>.

УДК 504+378

Максименко Н.В., д. геогр. н., професор,
завідувач кафедри екологічного моніторингу і заповідної справи
ННІ екології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА “ЗАПОВІДНА СПРАВА” У КАРАЗІНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Наведено основну інформацію щодо здійснення підготовки бакалаврів і магістрів за ОП “Заповідна справа” у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Висвітлено передумови відкриття цієї освітньої програми, навчально-методичне, наукове та організаційне супроводження та проблеми, з якими стикається ЗВО. Окреслено можливі шляхи покращення ситуації з набором на навчання за ОП “Заповідна справа” спеціальності 101 “Екологія”.

Ключові слова: освітня програма, заповідна справа, бакалавр, магістр, навчально-методичний комплекс, план, дисципліна.

В Навчально-науковому інституті екології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з 2019 року здійснюється набір бакалаврів і магістрів на освітню програму “Заповідна справа” в рамках спеціальності 101 “Екологія”. До основних передумов започаткування підготовки за цією освітньою програмою є:

- перелік спеціальностей 2015 року, у якому була однойменна спеціальність;
- розроблений Галузевий стандарт вищої освіти України за спеціальністю “Заповідна справа”, керівником групи розробників якого була авторка тез [1];
- умови асоціації з ЄС, згідно якої наша країна взяла зобов’язання розбудови екологічної мережі, для чого необхідно мати фахівців відповідної кваліфікації.

Випусковою кафедрою екологічного моніторингу і заповідної справи розроблено повне навчально-методичне забезпечення для бакалаврату та магістратури денної і заочної форми навчання, у т.ч: навчальні та робочі плани, НМК нових 29 нормативних та вибіркових дисциплін для бакалаврів і 18 – для магістрів.

Оскільки відкриттю ОП передувала підготовка за спеціалізацією “Заповідна справа”, для проведення навчальних, виробничої, науково-виробничої і переддипломної практики укладено низку договорів з профільними установами:

- Державна екологічна інспекція;
- ННЦ “Інститут ґрунтознавства і агрохімії імені О.Н. Соколовського”;
- Укр.НДІ лісового господарства та агролісомеліорації ім. Висоцького
- НПП “Слобожанський” та інші об’єкти ПЗФ;
- Інститут екології Карпат НАН України;
- Зоопарки, тощо.

Навчання за ОП “Заповідна справа” передбачає участь у виконанні міжнародних проєктів за якими студенти слухають лекції європейських вчених, беруть участь у тренінгах. В останні роки реалізуються проєкти Еразмус+ та Міжнародного Вишеградського фонду, що повністю або частково охоплюють тематику ОП. Наприклад: Проєкт Еразмус+ “INTENSE: Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології”; Проєкт Міжнародного Вишеградського фонду “Політичні та економічні аспекти збереження біорізноманіття у країнах Вишеградської групи - V4”.

Для презентації результатів наукових досліджень студентів та викладачів, кафедрою екологічного моніторингу і заповідної справи з 2021 року започатковано Міжнародну інтернет – конференцію “Актуальні проблеми формальної і неформальної освіти з моніторингу довкілля та заповідної справи”. Крім того, регулярно проводяться традиційні багаторічні конференції та презентуються роботи на наукових зібраннях в інших установах.

Оскільки до заснування освітньої програми студенти набували знань в межах спеціалізації “Заповідна справа”, вже є певний досвід працевлаштування випускників у заповідниках (у т.ч. за межами України), національних природних парках, органах державного управління в галузі екології та природозаповідання, профільних науково-дослідних установах та подальшого навчання в аспірантурі нашого університету та споріднених закладів.

У той же час, є низка проблем, що не дозволяють повною мірою використати науковий потенціал університету для забезпечення потреб країни у фахівцях радкісної кваліфікації: “Бакалавр (Магістр) з екології. Заповідна справа”.

По-перше, це відсутність державної підтримки взагалі спеціальності 101 “Екологія” та ОП “Заповідна справа”, зокрема, оскільки на місця виділеного університетом ліцензійного обсягу в межах спеціальності практично не нада-

ються бюджетні місця. Вони конче необхідні, бо наші потенційні студенти не є заможними людьми – вони щиро люблять природу і прагнуть її охороняти.

По-друге, заповідна справа не є виграшною темою для політиків для популістів, на відміну від ряду інших, навіть, екології в цілому.

І врешті решт, традиційне недофінансування заповідної справи, що відбивається і на низькій поінформованості населення про унікальні природні території нашої країни, і на заробітках працівників природоохоронних установ, і на забезпеченні реалізації наукових дослідженнях, спрямованих на розбудову екологічної мережі держави.

Список використаних джерел

1. Галузевий стандарт вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” зі спеціальності 8.04010606 “Заповідна справа” галузь знань 0401 “Природничі науки”. За ред. Голови групи розробників Н. В. Максименко. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 139 с.

УДК 37.016

Маляр О. І., к.псих.н.

старший викладач кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук,

КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Розкрито основі понять «екологічне виховання», «екологічна культура». Презентовані методи формування у дітей відповідального та бережного ставлення до природи. Розкрито суть програми «Бережне ставлення до природи рідного краю», з врахуванням особистісно-індивідуальних характеристик учнів початкових класів.

Ключові слова: екологічне виховання, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічна поведінка, молодший школяр.

Постановка проблеми. Глобальні зміни у навколишньому середовищі актуалізували проблему формування у дітей стійкого ціннісно-бережливого ставлення до природи, утвердження у свідомості підростаючого покоління дбайливої позиції щодо довкілля. Науково-технічний прогрес викликав бурхливий розвиток промисловості, сільського господарства, транспорту, чим зумовив появу великої кількості шкідливих речовин, побутових і виробничих відходів, що суттєво забруднюють і руйнують навколишнє середовище. Сутність сучасного негативного, безвідповідального ставлення до природи полягає не лише у відокремленні людини від природи і в конфлікті з нею, а у нашому нерозумінні або небажанні зрозуміти, що людство може вижити лише усвідомлюючи себе невід’ємною часткою природи. Для того, щоб особистість була здатною зрозуміти проблеми довкілля, закони існування та гармонійного розвитку людини у біосфері необхідно формувати бережливе ставлення до природи рідного краю в контексті екологічної культури починаючи з дитинства. Таким чином, недостатність розвитку любові до природи та екологічної культури у дітей породжує безліч проблем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема виховання дбайливого ставлення до природи у дітей представлена у педагогічних працях: Ж.-Ж. Руссо, Я. Коменського, Г. Сковороди, А. Дістервега, Й. Песталотці, К. Ушинського, С. Русової, А. Макаренка, В. Сухомлинського С. Дерябо, А. Захлебним, І. Зверьєвим, Г. Пустовійтом, І. Суравегіною, В. Ясвінім. Педагогічно-методичний, психолого-організаційний потенціали виховної роботи у початковій школі знайшли висвітлення у дослідженнях М. Анцибор, С. Гончаренка, О. Доукіної, І. Казанжи, С. Карпенчук, Н. Кудикіної, Г. Рабченко, Т. Сущенко. Основою еколого-виховного процесу багато науковців вважають виховання бережного ставлення школярів до природи (В. Додь, В. Маршицка, О. Колонькова, М. Левківський, Н. Николенко, О. Пруцакова, Л. Хуртенко, Т. Юркова та інші вчені). Принципи і складники екологічної культури висвітлені в дослідженнях О. Вознюк, Т. Дементьєва, В. Ковальчук, І. Лушнікова, Є. Ногтевої, В. Тернопільської, В. Павловича та інших.

Мета статті є здійснити теоретичне дослідження проблеми екологічного виховання та дбайливого ставлення до природи у дітей молодшого шкільного віку, педагогічно-методологічну характеристику формування екологічної культури та виховання у молодших школярів.

Вклад основного матеріалу дослідження. Екологічне виховання – складова частина етичного виховання. Тому, під екологічним вихованням розуміється єдність екологічної свідомості і поведінки, гармонійної з природою. На формування екологічної свідомості роблять вплив екологічні знання і переконання. Екологічні уявлення формуються у молодших школярів впершу чергу на уроках природознавства. Знання, переведені у переконання, формують екологічну свідомість [4].

У сучасному світі проблема екологічної культури стає дедалі актуальнішою. Зіткнувшись з численними екологічними проблемами, людство прагне відновити існуючий досвід взаємовідносин людства і оточуючого середовища. У зв'язку з цим перед Новою українською школою, яка відіграє вирішальну роль у прищепленні дітям почуття відповідальності за рідну природу, стоять важливі завдання. Їх успішному розв'язанню сприятиме неперервна система екологічного виховання, яка охоплює всі ланки формування дитини як особистості [1].